

פרשת וישב

Bereishit - Genesis - Chapter 37

23. Now it came to pass when Joseph came to his brothers, that they stripped Joseph of his shirt, of the fine woolen coat which was upon him.

כג. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אָחָיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתֹנֶתוֹ אֶת כֶּתֶן הַנְּתִים אֲשֶׁר עָלָיו:

24. And they took him and cast him into the pit; now the pit was empty there was no water in it.

כד. וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרֶה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מַיִם:

25. And they sat down to eat a meal, and they lifted their eyes and saw, and behold, a caravan of Ishmaelites was coming from Gilead, and their camels were carrying spices, balm, and lotus, going to take [it] down to Egypt.

כה. וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אַרְבַּח רֶחֶת יִשְׁמַעֵאלִים בָּאָה מִגִּילְעָד וּגְמָלֵיהֶם נֹשְׂאִים נֹכַח אֹתָם וְצָרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיִם:

26. And Judah said to his brothers, "What is the gain if we slay our brother and cover up his blood?"

כו. וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל אָחָיו מַה בְּצַע כִּי נַהַרְג אֶת אָחִינוּ וְנִסְתִּינוּ אֶת דַּמּוֹ:

27. Come, let us sell him to the Ishmaelites, but our hand shall not be upon him, for he is our brother, our flesh." And his brothers hearkened.

כז. לָכוּ וְנִמְכְּרֵנוּ לְיִשְׁמַעֵאלִים וַיְדַנּוּ אֶל תְּהֵי בּוֹ כִּי אָחִינוּ בְּשָׂרֵנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אָחָיו:

28. Then Midianite men, merchants, passed by, and they pulled and lifted Joseph from the pit, and they sold Joseph to the Ishmaelites for twenty silver [pieces], and they brought Joseph to Egypt.

כח. וַיַּעֲבְרוּ אַנְשֵׁים מִדְּיָנִים סוֹחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת יוֹסֵף מִן הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לְיִשְׁמַעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיְבִיאוּ אֹתוֹ יוֹסֵף מִצְרָיִם:

29. And Reuben returned to the pit, and behold, Joseph was not in the pit; so he rent his garments.

כט. וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו:

30. And he returned to his brothers and said, "The boy is gone! And I where will I go?"

ל. וַיֵּשֶׁב אֶל אָחָיו וַיֹּאמֶר הֲלֵד אֵינְנוּ וְאֲנִי אָנֹכִי אֲנִי בָּא:

31. And they took Joseph's coat, and they slaughtered a kid, and they dipped the coat in the blood.

לא. וַיִּקְחוּ אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכֶּתֶן בַּדָּם:

32. And they sent the fine woolen coat, and they brought [it] to their father, and they said, "We have found this; now recognize whether it is your son's coat or not."

לב. וַיִּשְׁלְחוּ אֶת כְּתֹנֶת הַנְּתִים וַיְבִיאוּ אֶל אָבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֶאת מִצְאָנוּ הֵכֵר נָא הַכֶּתֶן בְּנֶךְ הוּא אִם לֹא:

33. He recognized it, and he said, "[It is] my son's coat; a wild beast has devoured him; Joseph has surely been torn up."

לג. וַיִּכְרָה וַיֹּאמֶר כֶּתֶן בְּנֵי חַיָּה רָעָה אֲכָלָתָהּוּ טָרַף טָרַף יוֹסֵף:

34. And Jacob rent his garments, and he put sackcloth on his loins, and he mourned for his son many days.

לד. וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמַלְתָּיו וַיִּשֶׂם שֵׁק בְּמַתְנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ יָמִים רַבִּים:

35. And all his sons and all his daughters arose to console him, but he refused to be consoled, for he said, "Because I will descend on account of my son as a mourner to the grave"; and his father wept for him.

לה. וַיִּקְמוּ כָל בְּנָיו וְכָל בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיִּמָּאֵן לְהַתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי אֲרֹד אֶל בְּנֵי אֲבִל שָׂא לָהּ וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ אָבִיו:

36. And the Midianites sold him to Egypt, to Potiphar, Pharaoh's chamberlain, chief of the slaughterers.

לו. וְהַמְדִּינִים מְכָרוּ אֹתוֹ אֶל מִצְרַיִם לְפוֹטִיפָר סָרִיס רֹעֵה הַטְּבָחִים:

Bereishit - Genesis - Chapter 39

1. Now Joseph had been brought down to Egypt, and Potiphar, Pharaoh's chamberlain, chief of the slaughterers, an Egyptian man, purchased him from the Ishmaelites who had brought him down there.

א. וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרָיִם וַיְקַנְהוּ פוֹטִיפָר סֵרִיס פֶּרֶע'ה שֶׁר הַטְּבָחִים אִישׁ מִצְרֵי מִיד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוּרְדוּהוּ שָׁמָּה:

רשי

Then Midianite men, merchants, passed by: This is another caravan, and Scripture informs you that he was sold many times. [From Tanchuma Buber, Vayeshev 13]

ויעברו אנשים מדינים: זו היא שיירא אחרת, והודיעך הכתוב שנמכר פעמים הרבה:

and they pulled: The sons of Jacob [pulled] Joseph out the pit and sold him to the Ishmaelites, and the Ishmaelites to the Midianites, and the Midianites to Egypt. [From Midrash Asarah Harugei Malchuth]

וימשכו: בני יעקב את יוסף מן הבור וימכרוהו לישמעאלים, והישמעאלים למדינים, והמדינים למצרים:

אבן עזרא

(כח) ויעברו וכאשר עברו עליהם הישמעאלים הסוחרים, כי המדינים יקראו ישמעאלים וכן אמר על מלכי מדין: כי ישמעאלים הם (שופטים ח, כד):

22. Then the men of Israel said to Gideon, "Rule over us, both you, and your son, also your son's son; for you have saved us from the hand of Midian."

23. And Gideon said to them, "I shall not rule over you, and my son will not rule over you; the Lord will rule over you."

24. And Gideon said to them, "I would make a request of you, that you give me, every man, the nose-ring of his spoil." For they had golden nose-rings, because they were Ishmaelites.

25. And they said, "We shall willingly give." And they spread out the garment, and every man threw therein the nose-ring of his spoil.

רשבם

(כח) ויעברו אנשים מדיינים - בתוך שהיו יושבים לאכול לחם ורחוקים היו קצת מן הבור לבלתי אכול על הדם וממתינים היו לישמעאלים שראו, וקודם שבאו הישמעאלים עברו אנשים מדיינים אחרים דרך שם וראוהו בבור ומשכוהו ומכרוהו המדיינים לישמעאלים, ויש לומר שהאחים לא ידעו, ואעפ"י אשר כתב אשר מכתם אותי מצרימה, "ל שהגרמת מעשיהם סייעה במכירתו. זה נראה לי לפי עומק דרך פשוטו של מקרא. כי ויעברו אנשים מדיינים משמע על ידי מקרה והם מכרוהו לישמעאלים. ואף אם באתה לומר וימכרו [את] יוסף לישמעאלים כי אחיו מכרוהו, אף כן צריך לומר שהם ציוו למדייני' סוחרים למושכו מן הבור ואחר כן מכרוהו לישמעאלים:

(לו) והמדינים מכרו אותו אל מצרים - מדין ומדיין וישמעאלים אחים היו, ומדין וישמעאלים אחד הם לפי הפשט. לכך הוא אומ' כי מדינים מכרוהו וישמעאלים הורידוהו שמה, כי שניהם אחד הם לפי הפשט:

רמבן

(כה) והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד - כאשר נשאו עיניהם וראו מרחוק אנשים באים מדרך גלעד, הכירו כי ארחת ישמעאלים היא בגמלים, וידעו כי למצרים ילכו, כי מגלעד יובא הצרי והנכאת, ולמצרים היה דרכם להוליך אותו. ולכן אמר להם יהודה, הנה האנשים האלה מארץ מרחק, והולכים אל ארץ רחוקה, נמכרו להם כי לא יודע הדבר:

וכאשר קרבו להם מצאו כי היו בעלי סחורה, אשר להם הנכאת והצרי, אנשים מדינים סוחרים, ששכרו הגמלים מהישמעאלים. וימכרו את יוסף למדינים שקנו אותו לסחור בו לסחורה, כי ארחת הישמעאלים משכירי הגמלים לא יקנו הם סחורה לעצמם. ואמר **(בפסוק כח)** וימכרו את יוסף לישמעאלים, כי להם מסרו אותו שהם מוליכים הסחורה למצרים. וזה טעם מיד הישמעאלים אשר הורידוהו שמה **(להלן לט א)**, (כי היה בידם, אבל המדינים היו בעליו והם סחרו בו, והוא שאמר והמדינים מכרו אותו אל מצרים

העמק דבר בראשית לז

(כה) וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו. מספר הכתוב בשבחם של שבטי יה שגם בכל חמתם ופעולתם לרעה ליוסף מכ"מ לא יכלו לישוב במנוחה מרוב התפעלות על המקרה שבא לידם ועל החמלה שהרי בכה והתחנן להם כמבואר להלן מ"ב כ"א. ע"כ גם בשעה שישבו לאכול וידוע ששיבתם היתה על הארץ כמנהג המדינה וא"כ א"א לראות מרחוק. אבל המה נשאו עיניהם וראו מרחוק. והיינו משום שעמדו בתוך האכילה כמשתאה לראות דבר מה יסכן להם לאותו מעשה: **אורחת ישמעאלים באה מגלעד**. צפונים מזרחית של א"י: **להוריד מצרימה**. הוא מערבית דרומית לא"י: **נכאת וצרי ולט**. המשאות קטנות כדרך נושאי סמני רפואות. והיה אפשר להרכיב את האדם על הגמלים והיה זה טובה ליוסף שמעדו רגליו מרוב צער ולא יכול לילך:

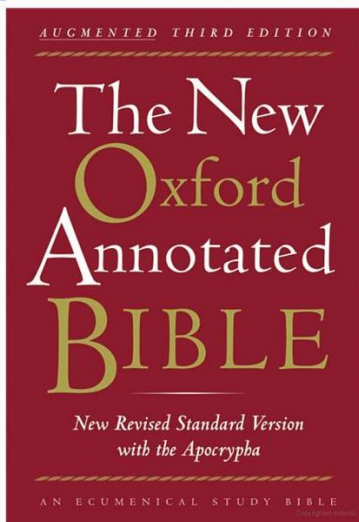
(כח) אנשים מדינים סוחרים. שהלכו במדבר עם אותה אורחת ישמעאלים והגמלים שהרי א"א לילך במדבר בלי אורחה גדולה והמה הלכו רגלי ומש"ה לא ראו מרחוק את הגמלים הגבוהים. והמה המדינים שהלכו רגלי נטו מן הדרך לקול יוסף או שלבבם דפק להם להסתכל בזה הבור: וימשכו. המדינים. והאחים שראו שמחו בזה כי נעשו רצונם בלי אמצעות עצמם ואלו לא דבר יהודה כך לא היו מניחי' למשוך ולמכור אלא הניחוהו בבור עד שמת אבל משוהחלט אצלם לעשות כן היה להם לנחת כשנעשה ע"י המדינים. והיינו דאי' בב"ר פ' שנגב יוסף שתי פעמים. היינו האחים גבוהו מאביהם. והמדינים מן האחים. ומכ"מ אמר יוסף כשנתודע לאחיו כי מכרתם אותי הנה. משום שהמה גרמו לדבר וידעו מעשה המדינים ולא מיחו עליהם. ה"ז כמו שעשו המה. וכן פי' הרשב"ם: ויביאו. הישמעאלים:

(לו) והמדינים. המה סוחרים שהיה בזה העסק של עבדים שנדרש לאנשי ריב ומדון: **אל מצרים**. במצרים מיבעי אלא כדאי' ברבה לדימוסאי של מדינה שכך היה הנהוג דמי שבא למכור עבד וקשה עליו להמתין עד שיזדמן קונה לזה הי עסק המדינה שקנוהו עד שיעמידו ל שוק המקח כ"פ עד שיהי' נמכר. ופוטפר היה ממונה על זה העסק. ועיין להלן ל"ט א':

העמק דבר בראשית לט

(א) ויוסף הורד מצרימה. פרש"י חוזר לענין הראשון. וא"כ אינו אלא כפלות דברים. וגם מיותר מש"כ איש מצרי וגם מיד הישמעאלים אשר הורידוהו שמה כ"ז אי בו טעם וענין. אבל כבר ביארנו שכך היה המנהג בבוא איש למכור עבד. והיה קשה עליו לשבת ולפרנס ולשמור את העבד עד שיזדמן קונה אזי היה נמכר לדימוסאי של מדינה אשר פוטפר היה הממונה ע"ז והמדינים היו הסוחרים בזה. והיה הנימוס אשר אין הממונה רשאי ליקח לעצמו מן הדימוסאי כמו שהדין גם אצלנו אשר גבאי צדקה אסורים לקנות מן הצדקה לעצמן מפני החשד. אבל אם המוכר מביא בעצמו על השוק למכור הלא הכל שוין. ומספר המקרא אופן ההשגחה הפרטית אש זרחה ליוסף כי קנהו פוטפר לעצמו והיה בזה תועלת נפלא באשר היה שר הטבחים של

מלוכה ע"כ נפגש לבסוף עם שרי המלוכה שר המשקים ושר האופים ומזה החל להתנוצץ גדולתו. ומספר המקרא ויוסף הורד מצרימה היינו על שוק המקח שהיה בעיר לא כאשר ישב עד כה בדימוסיא של מדינה שהיה חצר חוץ לעיר אלא הורד מצרימה: ויקנה פוטיפר. אע"ג שלא בקל היה יכול לעשות כן אחרי אשר נמכר לדימוסיא מ"מ השתדל בהמצאה אשר לא יורידוהו המדנים סרסרי הדימוסיא אלא הישמעאלים שמכרו המה הורידוהו שמה על השוק ואל נודע לאיש כי נמכר לדימוסיא תחלה. והיה גם בזה טובה ליוסף לשעה זו. כי המדנים המה אנשים רעים אשר חברתם הרגילה עם עבדים קשה על איש יקר רוח כיוסף אבל הישמעאלים היו סוחרים בשארי דברים ואין להם עסק עם עבדים רק במקרה בא להם עסק יוסף ומספר הכתוב שהיה פוטיפר איש מצרי שלא נחשוב שהסיבה שהשתדל פוטיפר כ"כ בזה משום שהיה ממדינת כנען כמו שמצוי שעובדים במלוכה אנשים ממדינה אחרת. ובאשר מצא עבד מכנען היודע טבע בני כנען ערבה עליו עבודתו. ואה"כ כי לא כן הדבר אלא ה"א איש מצרי ומ"מ השתדל הרבה בזה ע"פ השגחה פרטית:

GENESIS 37.15-37.36

with the flock; and bring word back to me." So he sent him from the valley of Hebron.
He came to Shechem, ¹⁵and a man found him wandering in the fields; the man asked him, "What are you seeking?" ¹⁶"I am seeking my brothers," he said; "tell me, please, where they are pasturing the flock."
¹⁷The man said, "They have gone away, for I heard them say, 'Let us go to Dothan.'" So Joseph went after his brothers, and found them at Dothan. ¹⁸They saw him from a distance, and before he came near to them, they conspired to kill him. ¹⁹They said to one another, "Here comes this dreamer. ²⁰Come now, let us kill him and throw him into one of the pits; then we shall say that a wild animal has devoured him, and we shall see what will become of his dreams." ²¹But when Reuben heard it, he delivered him out of their hands, saying, "Let us not take his life." ²²Reuben said to them, "Shed no blood; throw him into this pit here in the wilderness, but lay no hand on him"—that he might rescue him out of their hand and restore him to his father. ²³So when Joseph came to his brothers, they stripped him of his robe, the long robe with sleeves that he wore; ²⁴and they took him and threw him into a pit. The pit was empty; there was no water in it. ²⁵Then they sat down to eat; and looking up they saw a caravan of Ishmaelites coming from Gilead, with their camels carrying gum, balm, and resin, on their way to carry it down to Egypt. ²⁶Then Judah said to his brothers, "What profit is it if we

kill our brother and conceal his blood? ²⁷Come, let us sell him to the Ishmaelites, and not lay our hands on him, for he is our brother, our own flesh." And his brothers agreed. ²⁸When some Midianite traders passed by, they drew Joseph up, lifting him out of the pit, and sold him to the Ishmaelites for twenty pieces of silver. And they took Joseph to Egypt.
²⁹When Reuben returned to the pit and saw that Joseph was not in the pit, he tore his clothes. ³⁰He returned to his brothers, and said, "The boy is gone; and I, where can I turn?" ³¹Then they took Joseph's robe, slaughtered a goat, and dipped the robe in the blood. ³²They had the long robe with sleeves taken to their father, and they said, "This we have found; see now whether it is your son's robe or not." ³³He recognized it, and said, "It is my son's robe! A wild animal has devoured him; Joseph is without doubt torn to pieces." ³⁴Then Jacob tore his garments, and put sackcloth on his loins, and mourned for his son many days. ³⁵All his sons and all his daughters sought to comfort him; but he refused to be comforted, and said, "No, I shall go down to Sheol to my son, mourning." Thus his father bewailed him. ³⁶Meanwhile the Midianites had sold him in Egypt to Potiphar, one of Pharaoh's officials, the captain of the guard.

a See note on 37.3

route from Syria to Egypt. **20:** The pits were cisterns for storing rain water and sometimes used to imprison people (Jer 38.6). **22-27:** The advice of Reuben and Judah reflects the ancient idea that blood cannot be "concealed" (v. 26), but cries out for requital (see 4.10-11n.). **25-36:** Most agree that some combination or modification of traditions has occurred here. Though the brothers decide here to sell Joseph (v. 27) and Joseph later says that they did so (45.4-5), this narrative describes the Midianites as drawing him out and selling him to the Ishmaelites (v. 28). Later, both the Midianites (37.36) and the Ishmaelites (39.1; cf. 37.25) are identified as the ones who sold Joseph to Potiphar. **26-27:** On the role of Judah, see 44.18-34n. **31-34:** Now Jacob is tricked by an article of clothing (contrast 27.15; see 29.23-25n.). **35:** Sheol, the underworld to which a person went at death. Since this afterlife was at best a shadowy existence (see Ps 6.5; Eccl 9.10), Jacob's going to his son there was not a comforting expectation. **36:** Multiple traditions testify to some kind of connection between Joseph and an Egyptian Potiphar/Potiphara. Potiphar is a form of "Potiphara," the name of the Egyptian priest who is Joseph's father-in-law in 41.45 and 46.20.

[63 HEBREW BIBLE]

Copyrighted material

route from Syria to Egypt. **20:** The pits were cisterns for storing rain water and sometimes used to imprison people (Jer 38.6). **22-27:** The advice of Reuben and Judah reflects the ancient idea that blood cannot be "concealed" (v. 26), but cries out for requital (see 4.10-11n.). **25-36:** Most agree that some combination or modification of traditions has occurred here. Though the brothers decide here to sell Joseph (v. 27) and Joseph later says that they did so (45.4-5), this narrative describes the Midianites as drawing him out and selling him to the Ishmaelites (v. 28). Later, both the Midianites (37.36) and the Ishmaelites (39.1; cf. 37.25) are identified as the ones who sold Joseph to Potiphar. **26-27:** On the role of Judah, see 44.18-34n. **31-34:** Now Jacob is tricked by an article of clothing (contrast 27.15; see 29.23-25n.). **35:** Sheol, the underworld to which a person went at death. Since this afterlife was at best a shadowy existence (see Ps 6.5; Eccl 9.10), Jacob's going to his son there was not a comforting expectation. **36:** Multiple traditions testify to some kind of connection between Joseph and an Egyptian Potiphar/Potiphara. Potiphar is a form of "Potiphara," the name of the Egyptian priest who is Joseph's father-in-law in 41.45 and 46.20.

[63 HEBREW BIBLE]